

Борисенко Л.Л. Запровадження інноваційних технологій та інтерактивних методів у навчальний процес з вивчення предмета “Валеологія” / Л.Л.Борисенко // Валеологічна освіта в навчальних закладах України: стан, напрямки й перспективи розвитку. — Кіровоград: РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2010. - Частина 1. - С. 34-38.

Анотація. За роки незалежності України зроблено суттєві кроки в розбудові національної системи освіти, що відкрило для освітян можливість увійти у світовий педагогічний простір, залучитися до передових технологій управління навчально-виховним процесом, переглянути й збагатити свій досвід у галузі формування, збереження й зміцнення здоров'я учнівської та студентської молоді, педагогічних кадрів та й найширших верств населення загалом.

Ключові слова: інноваційні технології, валеологія, інтерактивні методи.

Лілія Борисенко,

ВП “Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка”

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС З ВИВЧЕННЯ ПРЕДМЕТА “ВАЛЕОЛОГІЯ”

Актуальність дослідження. За роки незалежності України зроблено суттєві кроки в розбудові національної системи освіти, що відкрило для освітян можливість увійти у світовий педагогічний простір, залучитися до передових технологій управління навчально-виховним процесом, переглянути й збагатити свій досвід у галузі формування, збереження й зміцнення здоров'я учнівської та студентської молоді, педагогічних кадрів та й найширших верств населення загалом.

Головними пріоритетами системи освіти в Україні, згідно із Законом України “Про освіту”, Державною програмою “Освіта. Україна ХХІ століття”, Національною програмою “Діти України”, Національною доктриною розвитку освіти України у ХХІ столітті та іншими нормативними документами, є збереження і зміцнення фізичного й морального здоров'я учнівської молоді.

Нині ситуація істотно погіршується у зв'язку з економічною кризою й соціальним напруженням у державі. Серед суб'єктивних та об'єктивних причин зниження рівня здоров'я нації стоїть не тільки соціаль³⁵но-економічна криза, але й глобальні екологічні проблеми, недосконала система охорони здоров'я в нашій країні і вкрай відстала валеологічна культура молоді.

Розвиток творчої особистості, впровадження в життя освітнього закладу заходів із збереження та зміцнення здоров'я, побудованих на гуманістичних принципах людського буття, формування культури здоров'я, реалізація інноваційних технологій щодо формування позитивної мотивації на здоровий та безпечний спосіб життя - усе це стало основною діяльністю педагогічного колективу нашого коледжу, а особливо на заняттях з валеології.

Ідея, що зародилася в надрах профілактичної медицини, вікової фізіології, санології й гігієни, і яку можна висловити фразою: “хворобу не тільки простіше, але й значно дешевше запобігати, ніж вилікувати” виявилася дуже доступною і легко сприйнятною населенням, особливо в умовах обвалу безкоштовної медицини на пострадянському просторі. А різке погіршення здоров'я населення в Україні прискорило процес її втілення в життя. Валеологія почала швидко перетворюватися з ледве помітної течії, що з'явилася в 70 роках і ставила перед собою досить прості цілі - через залучення населення у вивчення валеології понизити негативний вплив обмеженої рухливості на стан здоров'я, у “всенародний шлягер”, який стали виспівувати, кожен на свій лад, представники наук не тільки медико-біологічного профілю, але й інших природних і гуманітарних наук.

Поняттю здоров'я американський медик Г. Сигеріст дав наступне визначення: «Здоровим може вважатися людина, яка відзначається гармонійним розвитком і добре адаптований до фізичного й соціального середовища. Здоров'я не означає просто відсутність хвороб: це щось позитивне, це життєрадісне і мисливське виконання обов'язків, які життя покладає на людину». Йому відповідає і визначення, прийняте Всемірною організацією охорони здоров'я: «Здоров'я - це стан повного фізичного, душевного й соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороби або фізичних дефектів, здатність організму адекватно змінювати свої функціональні показники, зберігати оптимальність в різних умовах — найбільш характерний критерій норми, здоров'я».

Найголовнішою умовою підготовки висококваліфікованого вчителя є відповідальне ставлення до свого здоров'я, що є запорукою вмілого формування здорового способу життя у своїх майбутніх вихованців.

З метою визначення сформованості в студентів знань та навичок щодо питань здоров'я і здорового способу життя ми провели анкетування. В анкеті містилися питання про руховий режим, правила харчування, шкідливі звички, використання індивідуальних оздоровчих систем, психологічне та духовне здоров'я.

Результати показали, що майже всі студенти порушують режим дня - 83%. Тільки 7% опитуваних використовують оздоровчі системи. Фактично спосіб життя студентів характеризується низькою фізичною активністю. Фізичними вправами займаються тільки 23% студентів, більшість з яких студенти спеціальності «Фізичне виховання».

³⁶Навчальна програма з дисципліни «Валеологія» побудована за модульним принципом, який дає змогу формувати цілі й завдання в особистісно-орієнтованому аспекті, здійснювати оперативну корекцію процесу навчання, індивідуалізувати темп засвоєння студентами навчальної інформації та забезпечити оперативний зворотний зв'язок у процесі проведення педагогічного контролю за розробленими критеріями оцінювання професійно-педагогічної підготовки (за рейтинговою системою).

Ця програма забезпечує в студентів формування валеологічного світогляду, пріоритету здоров'я та мотивації вести здоровий спосіб життя,

здобуття ними базового рівня знань і вмінь з валеології. За змістом вона охоплює основні питання формування, збереження, зміцнення, відтворення, передачі наступним поколінням здоров'я людини; побудована з урахуванням принципу поступовості, систематичності, логічності, послідовності подання навчального матеріалу.

Розв'язанню цих завдань допомагають інноваційні технології.

Одні дослідники під інноваційними технологіями розуміють процес, інші - результат, треті - способи, четверті - форми організації роботи з дітьми і т. ін. При цьому, як завжди, буває, коли заявляє про себе щось нове, незвичне, є дослідники, котрі досить скептично ставляться до самої ідеї педагогічної інновації, а тим більше до творчого впровадження їхньої у сучасну практику.

Мета введених на сучасному етапі інноваційних технологій навчання на уроках валеології полягає у тому, щоб навчальний процес відбувався за умови постійної, активної взаємодії всіх студентів. Це співнавчання, взаємонавчання, де і студент, і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, рефлексують із приводу того, що вони знають, уміють і здійснюють.

Інноваційна взаємодія містить як домінування одного учасника навчального процесу над іншими, так й однієї думки над іншою. Під час навчання студенти вчаться бути демократичними, спілкуватися з іншими людьми, конструктивно мислити, приймати продумані рішення.

Інноваційне навчання - це навчання, занурене в спілкування, діалогове навчання, що належить до педагогічних технологій на основі ефективності управління й організації навчального процесу.

Уроки мають захоплювати студентів, пробуджувати в них інтерес та мотивацію, навчати самостійного мислення та дій. Ефективність і сила впливу на емоції і свідомість студентів у значною мірою залежать від умінь і стилю роботи викладача.

Застосування інноваційних технологій висуває певні вимоги до структури занять. Як завжди, структура таких занять складається з п'яти елементів:

- а) мотивація;
- б) оголошення, подачі теми та очікуваних навчальних результатів;
- в) надання необхідної інформації;
- г) інтерактивна вправа - центральна частина заняття;
- д) підбиття підсумків, оцінювання результатів уроку.

Навчання в нашому коледжі будується за модульно-рейтинговою системою. Це форма навчання, у якій кілька розділів Дисципліни, близьких за змістом і спорідненістю понять об'єднуються в модулі, що полегшує їхні засвоєння. Рейтингова система - це оцінка рівня самостійної підготовки учня з кожного модуля в балах. Таких модулів кожна дисципліна має в середньому 3-4, а загальний рейтинг становить в цілому 100 балів.

Ми використовуємо метод проекту, або метод пошуку, при якому студент набуває знань у процесі планування виконання практичних знань - проектів. Це дає можливість тісно пов'язувати теорію з практикою.

Проектні технології мають такі певні переваги перед іншими: одночасне

поєднання індивідуальної та колективної діяльності, можливості самореалізації, робота 8 команді; реалізація вікових потреб у самостійній та практичній діяльності; можливість бачити результат своєї діяльності; оцінка результатів, їхня суспільна значущість; можливість застосування в роботі над проектом сучасних технологій не тільки викладачами, але й студентами, використання "світового" розуму Інтернету; використання різноманітних форм взаємодії, у тому числі інтерактивних, уможливорює практично реалізовувати педагогіку співробітництва.

Заплановане й ситуаційне навчання, яке передбачає активну участь студента в навчальному процесі. Йдеться про такий вид заняття, на якому учні, попередньо вивчивши інформаційний пакет навчального матеріалу - "кейс", ведуть колективний пошук нових ідей, а також визначають оптимальні шляхи, механізми й технології їхньої реалізації. Мета технологій ситуаційного навчання полягає в тому, що основний акцент робиться не на оволодінні готовими знаннями, а на їхньому самостійному добуванні. Результатом використання його є не лише набуття знань, але й навички професійної діяльності, виховання професійно значущих якостей особистості.

Крім зазначених вище форм і методів, які використовуємо в коледжі, ми змінили тематику занять з валеології. Більшість тем пов'язані з новітніми оздоровчими системами. Це такі, як: оздоровча система «Йога», дихальні гімнастики, медитація, аутогенне тренування, методика словесно-образного емоційно-вольового управління станом людини, системи каланетики, стретчингу, аеробіки та інші.

Упровадження інновацій у педагогічний процес з валеології покликане забезпечити підвищення якості навчання й виховання студентів або знизити витрати на досягнення звичних результатів освіти. Йдеться про те, що метою будь-якого нововведення є підвищення ефективності педагогічного процесу.

Інноваційний процес за структурою є складним. Часто він не лише структурується на послідовні етапи, а й охоплює кілька проблемно-смыслових розгалужень. Тому реалізовувати його належить не одній людині, а групі, іноді масштабним колективам, кожен з яких покликаний працювати задля досягнення єдиної мети. Для цього потрібно забезпечити ефективний обмін інформацією, тобто налагодити ефективні комунікації, завдяки яким об'єднуються в єдине ціле організаційно складні соціальні структури, до яких можна зарахувати колектив, що реалізовуватиме інноваційну педагогічну ідею.

Бібліографія

- 1.³⁸Бабешко О.П. Основи запровадження інноваційних технологій в навчальний процес з фізичного виховання. - Луганськ, 2001. - 193с.
2. Блонський П. Задачі і методи нової народної школи - М., 1918. — С.4- 8.

3. Ващенко О. ШДС - один з нових типів навчального закладу //Початкова школа, 2002. - №11 - С. 36- 38.
4. Волкова Н.П. "Педагогіка". Розділ "Інноваційна спрямованість в педагогічній діяльності. Розділ „Основні теорії європейської освіти нового часу". - К. "Академія", 2002. - С. 402-410, 566- 574.
5. Сизон В. Інноваційна педагогіка і технологічний потенціал вчителя //Освіта У країни 2004. - №10. - С.6.
6. Чуян Е.Н. Валеология. Основные проблемы современной науки. - Симферополь: Крымское учебно-педагогическое государственное издательство, 2000. - 256с.
7. Шевцова С. Що таке метод проектів //Освіта 30.06 - 7.07. 2004. - С.3.